

Miejskie Centrum Opieki dla Osób Starszych,
Przewlekle Niepełnosprawnych
oraz Niesamodzielnych w Krakowie
ul. Wielicka 267, 30-663 Kraków
samodzielny publiczny zakład opieki zdrowotnej
tel. 12 44-67-500
strona WWW: mco.krakow.pl; adres e-mail: mco@mco.krakow.pl
Sąd Rejonowy dla Krakowa – Śródmieścia w Krakowie
KRS 0000057996, NIP 679-20-26-141

Tytuł: Zalecenia dla opiekuna pacjenta z demencją, w tym z chorobą Alzheimera

Opracowanie: mgr piel. Specjalista w dziedzinie pielęgniarstwa zachowawczego

Anna Krawczyk

Demencja to postępujące zaburzenia funkcji poznawczych, które dotyczą m.in. pamięci, myślenia, orientacji, rozumienia, zdolności uczenia się, liczenia czy podejmowania decyzji. Jedną z najczęstszych postaci demencji jest choroba Alzheimera. Osoba chora stopniowo traci samodzielność, ma coraz większe trudności w wykonywaniu codziennych czynności i wymaga wsparcia otoczenia. Wraz z upływem czasu i postępem choroby, opieka bliskich staje się niezbędna.

Opieka nad osobą cierpiącą na demencję wymaga szczególnej uwagi i cierpliwości. Chory najlepiej funkcjonuje w atmosferze spokoju i przewidywalności – nadmiar bodźców, pośpiech, czy częste zmiany mogą nasilać jego lęk i dezorientację. Z drugiej strony, nadmierna opiekuńczość, która ogranicza samodzielność pacjenta, również jest niewskazana. Równowaga pomiędzy wsparciem a zachęcaniem do aktywności pozwala dłużej utrzymać sprawność fizyczną i umysłową chorego

Zrozumienie i stosowanie poniższych zaleceń znacząco ułatwi codzienne funkcjonowanie zarówno pacjenta, jak i opiekuna, zmniejszając stres i poprawiając jakość życia obu stron. W opiece nad pacjentem z demencją należy uwzględnić kilka kluczowych obszarów.

Komunikacja z chorym z demencją:

- Mów powoli, spokojnym tonem, prostymi zdaniami, unikaj trudnych sformułowań
- krótkie zdania, jedno pytanie na raz.
- - zadawaj pytania zamknięte np. „chcesz kawę czy herbatę?”, zamiast „co chcesz się napić?”
- Utrzymuj kontakt wzrokowy, aby chory lepiej zrozumiał, że zwracasz się właśnie do niego.
- Daj czas na odpowiedź, nie poganiaj.
- Unikaj kłótni i poprawiania, nawet jeśli chory mówi coś niezgodnego z rzeczywistością – warto przekierować rozmowę na inny temat.

Miejskie Centrum Opieki dla Osób Starszych,
Przewlekle Niepełnosprawnych
oraz Niesamodzielnymi w Krakowie
ul. Wielicka 267, 30-663 Kraków
samodzielny publiczny zakład opieki zdrowotnej
tel. 12 44-67-500
strona WWW: mco.krakow.pl; adres e-mail: mco@mco.krakow.pl
Sąd Rejonowy dla Krakowa – Śródmieścia w Krakowie
KRS 0000057996, NIP 679-20-26-141

Bezpieczeństwo:

- Usuń niebezpieczne przedmioty (ostre narzędzia, środki chemiczne).
- Zabezpiecz dom (poręcze przy schodach, dobre oświetlenie, maty antypoślizgowe, ewentualnie zamki w miejscach, gdzie chory nie powinien wchodzić).
- Oznacz pomieszczenia (np. drzwi do kuchni, łazienki), aby ułatwić orientację.
- Klucze i ważne dokumenty przechowuj poza zasięgiem chorego.
- W przypadku, gdy pacjent ma tendencje do wychodzenia z domu, należy rozważyć bramki zabezpieczające, identyfikator z numerem telefonu opiekuna.

Codziennie funkcjonowanie:

- Utrzymuj stały rytm dnia – powtarzalność daje poczucie bezpieczeństwa.
- Dbaj o odpowiednie odżywienie i nawodnienie (pacjenci często zapominają zwłaszcza o przyjmowaniu płynów).
- Wspieraj higienę osobistą, pomagaj przy kąpieli czy zmianie ubrań, ale pozostawiaj tyle samodzielności, ile to możliwe.
- Zadbaj o aktywność fizyczną – spacer, proste ćwiczenia czy zajęcia ruchowe pomagają utrzymać sprawność i dobry nastrój.
- Zachęcaj do wykonywania ćwiczeń umysłowych np. krzyżówki, gry pamięciowe, wspólne czytanie czy oglądanie rodzinnych zdjęć.
- Angażuj chorego w proste czynności, np.: składanie prania, podlewanie kwiatów, mieszanie potraw, to daje poczucie sprawczości i bycia potrzebnym.

Funkcjonowanie emocjonalne:

- Okazuj cierpliwość, empatię i szacunek.
- Unikaj krytyki i okazywania zniecierpliwienia, nawet jeśli wykonanie prostej czynności trwa długo.
- Chwal za drobne sukcesy – to wzmacnia motywację.
- Zrozum, że trudne zachowania (agresja, niepokój, powtarzanie pytań) wynikają z choroby, a nie ze złej woli).
- Zadbaj o atmosferę spokoju – używaj prostych rozmów, muzyki, zdjęć z przeszłości – to często poprawia nastrój i przywołuje wspomnienia.

Miejskie Centrum Opieki dla Osób Starszych,
Przewlekle Niepełnosprawnych
oraz Niesamodzielnych w Krakowie
ul. Wielicka 267, 30-663 Kraków
samodzielny publiczny zakład opieki zdrowotnej
tel. 12 44-67-500
strona WWW: mco.krakow.pl; adres e-mail: mco@mco.krakow.pl
Sąd Rejonowy dla Krakowa – Śródmieścia w Krakowie
KRS 0000057996, NIP 679-20-26-141

Współpraca z personelem medycznym:

- Regularne wizyty u lekarza.
- Kontrola przyjmowania leków.
- Zapisuj zmiany zachowania, aby łatwiej było je omówić na wizycie.
- Monitoruj objawy dodatkowe: infekcje, ból, problemy ze snem.

Opieka nad pacjentem z demencją jest zadaniem niezwykle trudnym i wymagającym, z uwagi na przewlekły proces choroby. Codzienna troska o pacjenta wiąże się z dużym obciążeniem emocjonalnym, fizycznym oraz społecznym, co znacząco zwiększa ryzyko wypalenia. Objawy wypalenia opiekunów:

- przewlekłe zmęczenie,
- drażliwość, spadek cierpliwości względem chorego,
- poczucie bezradności, winy, osamotnienia,
- depresja, pogorszenie zdrowia fizycznego (w dłuższej perspektywie).

Należy podkreślić, że równie istotne, jak dbanie o potrzeby pacjenta, jest dbanie o własne zdrowie. W związku z tym ważne jest, aby opiekun regularnie znajdował czas na odpoczynek i regenerację. Należy korzystać ze wsparcia dostępnego w rodzinie oraz wśród znajomych. Poza wsparciem najbliższego otoczenia warto sięgać po pomoc instytucjonalną, która oferuje różne formy wsparcia np.:

- opieka wytchnieniowa, polegająca na czasowym przejęciu opieki nad pacjentem,
- dzienne domy opieki i ośrodki wsparcia, zapewniające terapię zajęciową,
- grupy wsparcia i stowarzyszenia, dające możliwość wymiany doświadczeń i uzyskania porad np. Polskie Stowarzyszenie Pomocy Osobom z Chorobą Alzheimera <https://alzheimer-waw.pl/>, Alzheimer Polska <https://www.alzheimer-polska.pl/>,
- opieka pielęgniarska lub socjalna w domu pacjenta, udzielająca wsparcia przy czynnościach pielęgnacyjnych oraz organizacyjnych.

W przypadku wystąpienia oznak przeciążenia należy zwrócić się po pomoc do lekarza lub psychologa. Wczesne wsparcie specjalisty może zapobiec rozwojowi poważniejszych problemów zdrowotnych.

Miejskie Centrum Opieki dla Osób Starszych,
Przewlekle Niepełnosprawnych
oraz Niesamodzielnych w Krakowie
ul. Wielicka 267, 30-663 Kraków
samodzielny publiczny zakład opieki zdrowotnej
tel. 12 44-67-500
strona WWW: mco.krakow.pl; adres e-mail: mco@mco.krakow.pl
Sąd Rejonowy dla Krakowa – Śródmieścia w Krakowie
KRS 0000057996, NIP 679-20-26-141

Piśmiennictwo:

1. Szczerbińska K., Puto G.: Opieka długoterminowa w geriatric. PZWL, Warszawa 2023.
2. Kędziora-Kornatowska K., Muszalik M., Skolmowska E.: Pielęgniarstwo w opiece długoterminowej. PZWL, Warszawa 2024.
3. De Walden-Gałuszko K., Koptacz A., Koptacz I.: Pielęgniarstwo opieki paliatywnej. PZWL, Warszawa 2023.
4. Klich-Rączka A.: Organizacja opieki nad chorym z otępieniem. W: Gabryelewicz T., Barczak A., Barcikowska M. (red.): Rozpoznawanie i leczenie otępień. Rekomendacje zespołu ekspertów Polskiego Towarzystwa Alzheimerowskiego. Termedia Wydawnictwa Medyczne, Poznań 2021: s. 185-193.
5. Bugajska B.: Wsparcie osób żyjących z chorobą Alzheimera - lokalne rozwiązania wzmacniające potencjał opiekuńczy rodziny. Studia Paedagogica Ignatiana 2023, 26(3): 115-140.

